

ASOS, PODEVORLAR VA ORAYOPMALARNI KUCHAYTIRISH VA ULARNING MONTAJ SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Po'latov G'ofur Ergashovich

Termiz Muhandislik-Texnologiya instituti assistenti

Jurayev Sanjar Mamatmurod o'g'li

Termiz Muhandislik-Texnologiya instituti assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada poydevorlar hamda orayopmalar haqida ma'lumotlar, ularning montaj jarayonida sodir bo'ladigan kamchiliklar hamda ularni montaj jarayonini takomillashtirish bo'yicha ko'rsatmalar berib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Asos, poydevor, cho'kish, deformatsiya, grunt, xarsangtosh, stakansimon, svay, qoyasimon, montaj.

Asos va poydevorlar: Asos deb poydevor ostida joylashgan, bino og'irligini o'ziga qabul qiluvchi tuproq massasiga aytiladi. Asoslar tabiiy va suniy bo'ladi.

Tabiiy asos deb qurilgan binoning og'irligini o'zining tabiiy holatida ko'tarib turish qobiliyatiga ega bo'lgan poydevor osti tuprog'iga aytiladi.

Suniy asos deb binoning og'irligini o'zining tabiiy holatida ko'tarib turish qobiliyatiga ega bo'lmagan, shuning uchun suniy ravishda qotirilgan va zichlangan tuproq qatlamiga aytiladi.

Zamin va poydevorlar:

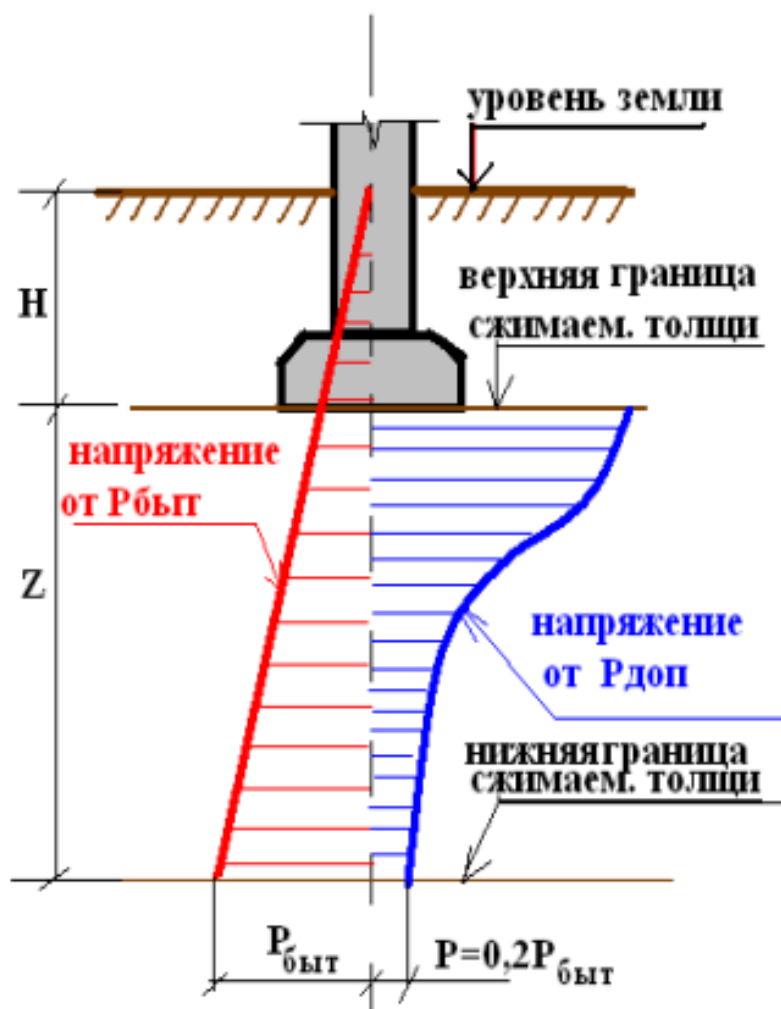
Tabiiy zamin – bu grunt qatlami bo'lib, binodan tushayotgan yukni o'ziga qabul qiladi.

Gruntlar quydagicha tavsiflanadi:

- A) qoyasimon (tog'ga oid);
- B) yarim qoyasimon;
- V) yirik chaqiq toshli;
- G) qumli;
- D) loyli (tuproqsimon).

Atmosfera suvlarini grunt ostiga kirib borishi – grunt suvlarini hosil bo'lishiga olib keladi. Tarkibida zararli aralashmalar bo'lgan suv agressiv deyiladi. Agar grunt zarrachalari orasidagi kovaklarning 50% dan kami suv bilan to'yingan bo'lsa kam namlangan, 50-80% oralig'ida bo'lsa namlangan, 80% yuqori bo'lsa suvga to'yingan grunt deb ataladi.

Yuk tasirida gruntning ishlashi

Yuklar tasirida grunda bosim hosil bo`ladi, bu esa o`z navbatida zamin va asoslarda deformatsiya xosil bo`lishi hamda binoning cho`kishiga olib keladi.

Poydevorlar klassifikatsiyasi.

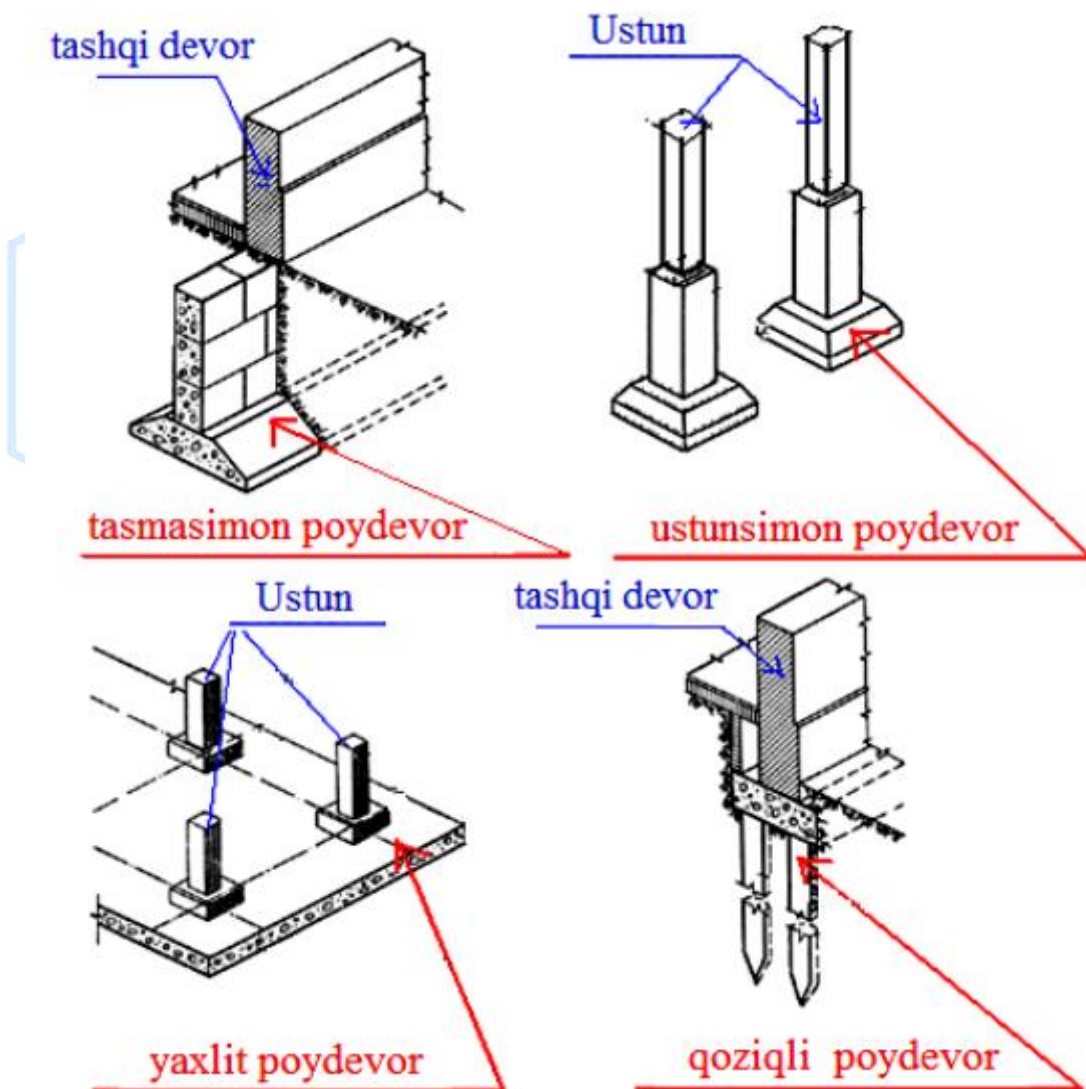
Materiali bo`yicha: - temirbeton; betonli; xarsangtoshli; g`ishtli; tuproq betonli.

Joylashish chuqurligi bo`yicha: - sayoz joylashgan (er sathidan 3 metrgacha); - chuqur joylashgan.

Konstruktiv sxemasiga binoan: tasmaimon; ustunsimon; yaxlit (butun); qoziqli.

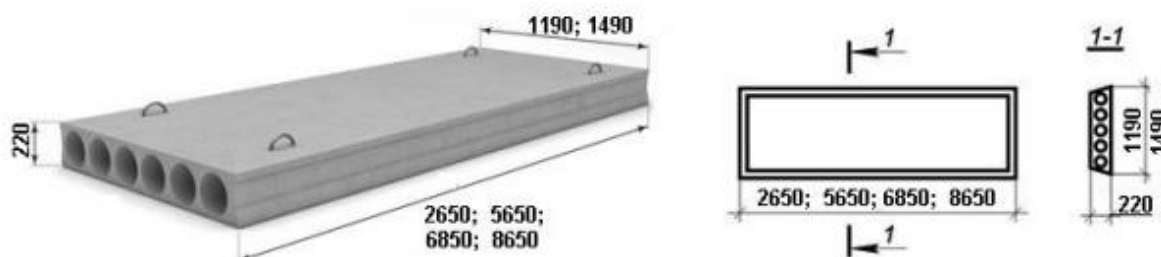
Ishlash xarakteriga ko`ra: bikr; -egiluvchan.

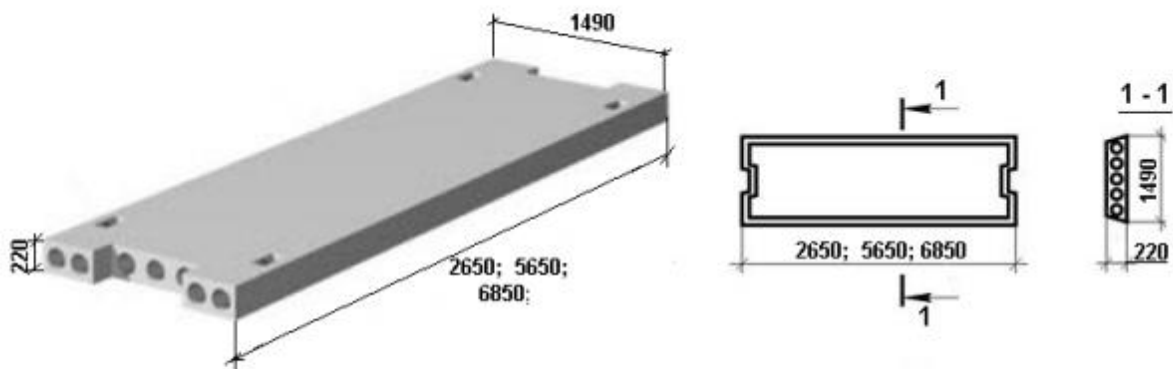
Konstruktiv yechimiga binoan poydevorlar: - tasmaimon; - ustunsimon; - yaxlit; - qoziqli turlarga bo`linadi.

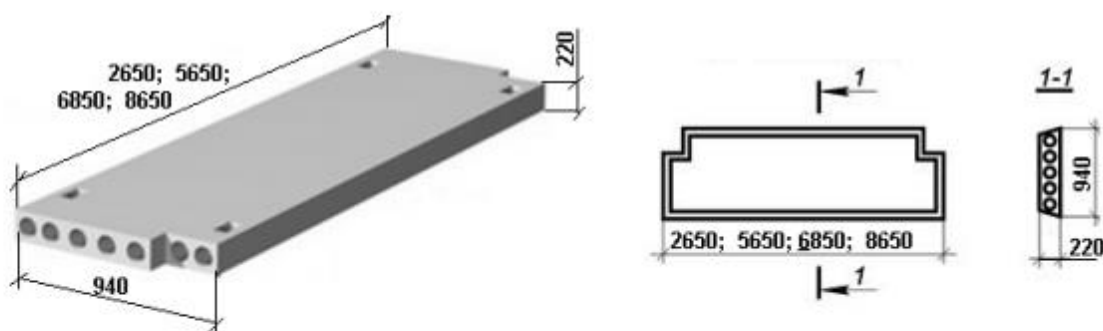
Orayopma va tomyopmalar. Turar-joy binolari orayopmasi qalinligi 220 mm va uzunligi 2650 (3 m); 5650 (6 m); 6850 (7,2 m); 8650 mm (9 m) bo`lgan temirbeton orayopma plitalaridan xosil qilinadi.

Plita turlari: oraliqdagi, bog`lovchi (plita-rasporka); devor chetiga o`rnatiladigan; santexnik kommunikatsiyalarni o`tkazish uchun maxsus plita.

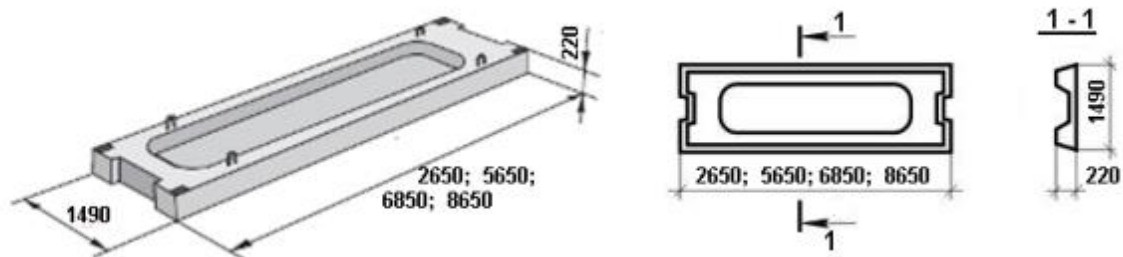

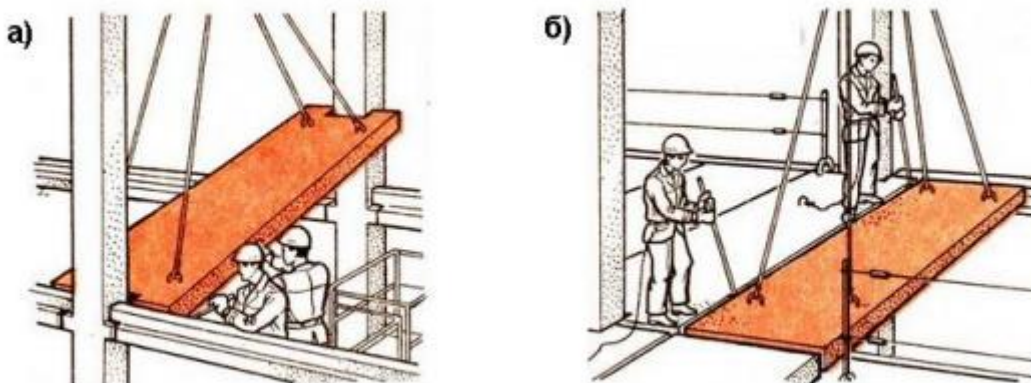
15-rasm. Bog'lovchi plita

16-rasm. Devor chetiga o'matiladigan plita

Orayopmaning montaji bog'lovchi plitalarni payvanlash (svarka) yordamida joyiga biriktirishdan boshlanadi. So'ng qolgan turdagi plitalar joylashtiriladi. Orayopmaning biki diskini xosil qilish uchun plitalarni rigellarga quyma detallar yordamida payvandlanib ulanadi. Bo'ylama yo'nalishda yonma-yon joylashgan plitalarning orasidagi choklariga yassi armatura karkaslari joylashtirilib, so'ng beton qorishma bilan to'ldiriladi.

Ораюрма панелларнинг монтажи:

a) bog`lovchi panelni o`rnatish; b) oraliqdagi panelni o`rnatish

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Жураев, С., & Беккамов, М. (2022). КЛАССИФИКАЦИЯ ВИСЯЧИХ МЕТАЛЛИЧЕСКИХ КОНСТРУКЦИЙ (ТРОСОВЫХ И МЕМБРАННЫХ) ПОКРЫТИЙ. О'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(14), 997-1002.
2. Жураев, С., & Сатторов, К. (2023). Расчет Тросовых Висячих Покрытий В Пк Лира. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 16, 119-123.
3. Жўраев, С. (2023). АЛИШЕР НАВОИЙ ДАВРИ ИМОРАТЛАРИНИНГ АРХИТЕКТУРАСИ. О'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(16), 142-146.
4. Turayev, S., & Sanjar, J. (2023). ZILZILA VAQTIDA BINO VA ZAMIN GRUNTLARINING O'ZARO TA'SIRI. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(2), 410-414.
5. Sanjar, J. (2023). DEVELOPMENT OF CULTURE AND ENTERTAINMENT PARKS. American Journal of Pedagogical and Educational Research, 9, 49-52.
6. Жураев, С., & Тураев, Ш. (2023). ДВУХПОЯСНЫЕ ПРЕДВАРИТЕЛЬНО НАПРЯЖЕННЫЕ СИСТЕМЫ. IJODKOR O'QITUVCHI, 3(29), 77-81.
7. Жураев, С., & Сатторов, К. (2023). ТЕРМИНОЛОГИЯ И КЛАССИФИКАЦИЯ ВИСЯЧИХ И ВАНТОВЫХ МОСТОВ. Innovations in Technology and Science Education, 2(9), 197-206.
8. Raximov, S. T., Nusratov, J., & Amirov, M. (2023). МАЙДАЛАНГАН ЕСКИ ВЕТОНЛАР АСОСИДАГИ ТО'ЛДИРУВЧИЛАР АСОСИДА ОЛИНГАН ВЕТОННИНГ ФИЗИК-МЕХАНИК ХОССАЛАРИ. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(10), 598-601.

9. Nusratov, J. (2023). TABIIY VA MAYDALANGAN ESKI BETONLAR ASOSIDA OLINGAN TO'LDIRUVCHILARDAN OLINGAN BETON MUSTANKAMLIGI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 33(2), 68-75.
10. Temurbek Rozi og, B. (2023). DISPERS ARMATURALANGAN BAZALT TOLALI FIBROBETON TARKIBINI OPTIMALLASHTIRISH VA STRUKTURASINI O'RGANISH. *MASTERS*, 1(1), 14-18.
11. Абдирахмонова М., Бобомуродова М. ЖАМОАТ МАРКАЗЛАРИНИНГ БУГУНГИ КУНДАГИ ЗАМОНАВИЙ ЛОЙИХА-ТАКЛИФЛАРИ //Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot. – 2022. – Т. 1. – №. 24. – С. 309-313.
12. Abdiraxmonova M. КОКИЛДОР ОТА ХОНАҚОНИ //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 7. – С. 334-336.
13. Абдирахмонова М. ТУРИЗМ ИНФРОСТРУКТУРАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ХОНАҚОҲЛАРИНИНГ ЎРНИ //Eurasian Journal of Academic Research. – 2022. – Т. 2. – №. 13. – С. 1532-1535.
14. Hikmatulla o'g, A. N. J. (2024). THE EFFECT OF FIBROTOLS ON THE PROPERTIES OF FINE-GRAINED CONCRETE. *Web of Teachers: Inderscience Research*, 2(4), 233-236.
15. Nusratov, J. (2024). BETON UCHUN ISHLATILADIGAN MATERIALLARNING FIZIKMEХАНИК ХОССАЛАРИ. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 37(2), 22-28.